

UMEÅ UNIVERSITET

HANDLÄGGNINGSSORDNING - VISSELBLÅSNING VID UMEÅ UNIVERSITET

Typ av dokument:	Handläggningsordning
Datum:	2022-05-13
Dnr:	FS 1.1-764-22
Beslutad av:	Rektor
Giltighetstid:	2022-05-13 och tillsvidare
Område:	Beslutsstruktur, delegation och organisation
Ansvarig förvaltningsenhet:	Universitetsledningens kansli
Ersätter dokument:	Nyinrättat

UMEÅ UNIVERSITET

Innehåll

Beskrivning	3
1 Bakgrund	3
2 Definitioner	4
3 Rättslig kontext.....	5
3.1 I ett arbetsrelaterat sammanhang.....	5
3.2 Missförhållanden av allmänintresse	5
3.3 Handlande eller underlåtenhet i strid mot EU-rätten	6
3.4 Säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter mm.....	7
3.5 Anonyma rapporter.....	7
3.6 Förutsättningar för ansvarsfrihet	7
4 Organisation	7
5 Rapporteringskanal	8
5.1 Beskrivning av intern rapporteringskanal	8
6 Uppföljningsärende	9
6.1 Utredningen i uppföljningsärendet	9
6.2 Dokumentation av muntlig rapportering.....	10
6.3 Återkoppling av rapport.....	10
7 Årlig rapportering.....	11
8 Personuppgiftsbehandling.....	11
9 Tystnadsplikt	12
9.1 Sekretess i uppföljningsärenden - 17 kap 3 b § OSL	13
9.2 Sekretess för enskild – 32 kap 3 b § OSL	14
9.2.1 Sekretess för den rapporterandes identitet	14
9.2.2 Sekretess för annans identitet	14
10 Externa rapporteringskanaler	15

Beskrivning

Denna handläggningsordning anger hur Umeå universitets visselblåsarfunktion ska fungera. Den beskriver universitets rapporteringskanaler och hur uppföljningsärenden ska handläggas av behörig enhet.

1 Bakgrund

I lagen (2021:890) om skydd för personer som rapporterar om missförhållande finns bestämmelser om skyldighet för verksamhetsutövare att inrätta rapporteringskanaler för rapportering i ett arbetsrelaterat sammanhang av information om vissa angivna missförhållanden. Lagen kommer fortsättningsvis i denna handläggningsordning att benämnas lagen alternativt visselblåsarlagen.

Enligt lagen har Umeå universitet i sin egenskap av verksamhetsutövare skyldighet att bl.a. ha en intern rapporteringskanal och ett förfarande för rapportering och uppföljning som personer, som är eller varit verksamma hos universitetet, ges tillgång till.

Universitetet är vidare skyldig att beskriva hela visselblåsarfunktionen, dvs. vilka rapporteringskanaler som finns, hur rapporter tas emot, hur bekräftelse på mottagande lämnas, hur rapporterna dokumenteras, hur de rapporterade förhållandena utreds samt hur den rapporterade personen får återkoppling. Denna beskrivning framgår av avsnitt 5.

Denna handläggningsordning riktar sig främst till de anställda vid behörig enhet som ska hantera visselblåsarfunktionen vid Umeå universitet. På universitets medarbetarwebb finns information som riktar sig till anställda och andra som kan visselblåsa om hur man visselblåsar såväl genom en intern som en extern rapporteringskanal samt om det skydd i form av meddelarfrihet, anskaffarfrihet, efterforskningsförbud och repressalieförbud som rapporterade person åtnjuter.

Handläggningsordningen kompletterar och utvecklar den information om visselblåsning som finns på universitetets medarbetarwebb. Informationen på medarbetarwebben uppfyller tillsammans med innehållet i denna handläggningsordning de krav som lagen ställer på Umeå universitet som verksamhetsutövare.

I följande handläggningsordning har arbetsmiljöperspektivet integrerats. På grund av dokumentets innehåll och natur har inte hållbarhets-, det internationella-, samverkans-, och studentperspektivet integrerats.

UMEÅ UNIVERSITET

Visselblåsarlagen syftar till att öka tryggheten för visselblåsare att rapportera om missförhållanden, vilka bl.a. kan medföra att olika villkor tillämpas för män och kvinnor. Förslaget bedöms därmed få positiva konsekvenser för jämställdheten vid universitetet.

Detta styrdokument ska finnas översatt till engelska då det är av större principiell vikt och har stor betydelse för anställda.

2 Definitioner

I 1 kap 8 § visselblåsarlagen finns följande definitioner för ord och uttryck i lagen. Dessa överensstämmer med de ord och uttryck som används i denna handläggningsordning.

1. rapport eller rapportering: muntligt eller skriftligt lämnande av information om missförhållanden genom intern rapportering, extern rapportering eller offentliggörande,

2. rapporterande person: den som i ett arbetsrelaterat sammanhang har fått del av eller inhämtat information om missförhållanden och rapporterar den och som tillhör någon eller några av följande personkategorier:

- arbetstagare,
- personer som gör en förfrågan om eller söker arbete,
- personer som söker eller utför volontärarbete,
- personer som söker eller fullgör praktik,
- personer som annars står till förfogande för att utföra eller utför arbete under en verksamhetsutövers kontroll och ledning,
- egenföretagare som söker eller utför uppdrag,
- personer som står till förfogande för att ingå eller ingår i ett företags förvaltnings-, lednings- eller tillsynsorgan,
- aktieägare som står till förfogande för att vara eller som är verksamma i aktiebolaget, eller
- personer som har tillhört någon av personkategorierna ovan och har fått del av eller inhämtat informationen under tiden i verksamheten,

3. verksamhetsutövare: i privat verksamhet en fysisk eller juridisk person och i allmän verksamhet en statlig förvaltningsmyndighet, domstol eller kommun, och

4. uppföljningsärende: ett ärende som består i att

- via en intern eller extern rapporteringskanal ta emot en rapport och ha kontakt med den rapporterande personen,
- på något annat sätt inom en myndighet som är skyldig att ha externa rapporteringskanaler ta emot en rapport som har varit avsedd för rapporteringskanalerna och vidarebefordra den till någon som är ansvarig för att ta emot rapporten,

UMEÅ UNIVERSITET

- vidta åtgärder för att bedöma riktigheten i de påståenden som framställs i rapporten,
- överlämna uppgifter om de utredda påståendena för fortsatta åtgärder, och
- lämna återkoppling om uppföljningen till den rapporterade personen.

3 Rättslig kontext

Lagen gäller vid rapportering av rapporterad person av arbetsrelaterade missförhållanden där det finns ett allmänintresse av att förhållandena blir kända och missförhållandena som innebär handlanden eller underlåtenhet i strid mot EU-rätten.

Lagen ger den rapporterade personen skydd i form av ansvarsfrihet och mot hindrande åtgärder och repressalier.

3.1 I ett arbetsrelaterat sammanhang

Lagen anger att rapporteringen ska ske i ett arbetsrelaterat sammanhang. Med arbetsrelaterat sammanhang avses en persons nuvarande eller tidigare arbete, i vilken personen kan eller har kunnat förvärva information om missförhållanden och utsättas för repressalier om informationen rapporteras. I visselblåsarlagen anges vilka specifika personkategorier som omfattas av lagens skydd.

Lagen gäller inte vid rapportering utanför ett arbetsrelaterat sammanhang, till exempel rapportering av information som någon har fått del av i egenskap av kund, klient, patient eller student.

Vid rapportering av misshållanden i ett arbetsrelaterat sammanhang krävs även att det finns ett allmänintresse av att information om missförhållandena kommer fram.

3.2 Missförhållanden av allmänintresse

För att ett allmänintresse ska anses föreligga krävs att de rapporterade missförhållandena angår en krets av personer som kan betecknas som allmänheten. Det krävs att missförhållandena angår en större krets av personer som kan betecknas som allmänhet.

Klagomål som avser en konflikt mellan den rapporterade personen och en annan arbetstagare omfattas inte av lagen. I de fall då missförhållandet endast rör den rapporterade personens egna arbets- eller anställningsförhållande gäller i regel inte lagen. Korruption och oegentligheter är i princip alltid sådana missförhållanden som är av allmänintresse.

UMEÅ UNIVERSITET

Utöver detta krävs att allmänheten har ett legitimt intresse av att missförhållandena kommer fram, exempelvis om missförhållandena påverkar allmänheten negativt och därmed kan avhjälpas. Ju mer frekventa och systematiska missförhållandena är, desto större är samhällsintresset av att missförhållandena avhjälps eller avbryts. Missförhållanden av exempelvis arbetsmiljökaraktär omfattas därför som regel av lagen. Bedömningen är framåtsyftande, syftet med att missförhållandet kommer fram är att myndigheten ska komma till rätta med det.

Vad som även får anses som allmänintresse är materiella tillämpningsområden som vanligtvis är av betydelse för samhället i stort, exempelvis offentlig upphandling. Det finns som regel även ett allmänintresse beträffande överträdelse av gällande föreskrifter som meddelats av riksdagen, regeringen eller annan myndighet, om inte överträdelsen är bagatellartad. Enligt den tidigare visselblåsarlagen krävdes det i stort sett att missförhållandet rörde sig om ett brott med fängelse i straffskalan. Enligt förarbetena till visselblåsarlagen bör ändringen inte leda till någon påtaglig förändring av rättsläget. Oftast finns ett allmänintresse av att missförhållanden rapporteras om förhållandena är allvarliga.

Frågor som rör felaktigt eller obehörigt användande av allmänna tillgångar omfattas också av begreppet allmänintresse, om det inte rör sig om bagatellartade förhållanden.

3.3 Handlande eller underlåtenhet i strid mot EU-rätten

Lagen gäller även vid sådan rapportering av sådana missförhållanden som utgörs av ett handlande eller underlåtenhet som strider mot EU-rätten, såsom vissa unionsrättsakter, lagar eller författningar som närmare beskrivs i lagen.

Med överträdelse av unionsrätten avses olagliga verksamheter och överträdelse av EU-rätten. De områden som omfattas är offentlig upphandling, finansiella tjänster, produkter och marknader och förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism, produktsäkerhet och produktöverensstämmelse, transportsäkerhet, miljöskydd, strålskydd och kärnsäkerhet, livsmedels- och fodersäkerhet, djurs hälsa och välbefinnande, folkhälsa, konsumentskydd, och skydd av privatlivet och personuppgifter samt säkerhet i nätverks- och informationssystem.

Det materiella tillämpningsområdet anges närmare i art 2.1, visselblåsarlagdirektivet (Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/1936 av den 23 oktober 2019 om skydd för personer som rapporterar om överträdelse av unionsrätten).

UMEÅ UNIVERSITET

3.4 Säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter mm

Lagen gäller inte vid rapportering som gäller säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter enligt säkerhetsskyddslagen eller information som rör nationens säkerhet i verksamhet hos en myndighet inom försvars- och säkerhetsområdet.

3.5 Anonyma rapporter

Det finns ingen skyldighet att ta emot anonyma rapporter. Universitetet kräver att den rapporterande personen uppger sin identitet för att universitetet ska ha möjlighet att kontrollera att personen tillhör de kategorier som omfattas av lagen. Uppger den rapporterande personen inte sin identitet så räknas inte anmälan som en rapportering enligt visselblåsarlagen.¹ Den rapporterande kan då inte räkna med det skydd som visselblåsarlagen ger.

Av universitetets information på medarbetarwebben framgår vilka som omfattas av visselblåsarlagen, vilket skydd som en rapporterande person ges enligt visselblåsarlagen och andra lagar, och vilka förutsättningar som gäller för att omfattas av skyddet.

3.6 Förutsättningar för ansvarsfrihet

Den rapporterade ska ha rimliga skäl att tro att uppgifterna är sanna. Det krävs dock inte att faktiska bevis föreligger, det räcker med rimliga farhågor eller misstankar.

Missförhållandena ska antingen redan ha uppstått eller ska det vara högst sannolikt att sådant kommer att uppstå i framtiden. Även rapportering om försök att dölja överträdelser omfattas av lagens skydd.

4 Organisation

Genom beslut av rektor har Universitetsledningens kansli vid Universitetsförvaltningen utsetts att hantera visselblåsarfunktionen vid universitetet (FS 1.2.3-644-22).

Anställda vid Universitetsledningens kansli som hanterar ärenden vid visselblåsarfunktionen har i denna funktion en självständig och oberoende ställning med mandat att agera fritt på universitets vägnar genom att bl.a. självständigt ta emot rapporter och ha kontakt med rapporterande personer, besluta om att följa upp det som rapporterats genom att inleda

¹ Öman, Lag 2021:890) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden (20 december 2021, JUNO) kommentar till 5 kap 7 §.

UMEÅ UNIVERSITET

och avsluta utredningar, formulera slutsatser från uppföljningen av rapporter samt överlämna uppgifter om utredda påståenden för åtgärd till behöriga beslutsfattare vid universitetet och lämna återkoppling om uppföljningen till rapporterande personer.

5 Rapporteringskanal

5.1 Beskrivning av intern rapporteringskanal

Umeå universitet ska ha en intern rapporteringskanal så att en person som vill rapportera kan göra det skriftligt, muntligt och om så begärs, vid ett fysiskt möte, som ska äga rum inom en skälig tid.

Då sekretessbelagda uppgifter inte får hanteras i universitetets e-post kan rapportering och efterföljande kontakter med rapportören inte ske via e-post.

Rapportering till universitets rapporteringskanal kan ske genom att rapportören:

- skickar rapporten via papperspost till universitetet med följande adress - Umeå universitet, Visselblåsarfunktionen, 901 87 Umeå.

Den som rapporterat ska inom sju dagar få bekräftelse på att rapporten mottagits, om rapportören inte fransagt sig sådan bekräftelse eller om anledning finns att anta att en sådan bekräftelse skulle avslöja personens identitet. Bekräftelsen kommer att ges via papperspost, eller i förekommande fall via telefonsamtal, och innehålla ärendets diarienummer.

- använder det elektroniska formuläret som nås via medarbetarwebben – Om något händer/Visselblåsning. Genom det elektroniska formuläret kan rapportören skriftligt lämna sin rapport direkt, be om att få ett fysiskt möte eller be om att bli uppringd för att muntligt rapportera. När det elektroniska formuläret används kommer en automatisk bekräftelse att erhållas om att rapporten mottagits. Bekräftelsen kommer att innehålla ärendets diarienummer.
- kompletterar en tidigare rapport genom att skicka papperspost till ovan angiven postadress. Det är då viktigt att ange ärendets diarienummer som framgår av bekräftelsen.

Den rapporterande ska få återkoppling i skälig utsträckning om åtgärder som har vidtagits vid uppföljning av rapporten och om skälen för dessa. Återkoppling ges skriftligen via brevpост, telefonsamtal eller på annat i det enskilda uppföljningsärendet lämpligt sätt. Mer om återkopplingen framgår av avsnitt 6.3.

UMEÅ UNIVERSITET

Rapporten och handlingar i uppföljningsärendet kommer att diarieföras samt arkiveras i den utsträckning som tillämplig dokumenthanteringsplan anger. Handlingarna utgör allmänna handlingar och är därmed offentliga.

För uppgifter i uppföljningsärende föreligger dock sekretess i viss omfattning. Mer om sekretess framgår av avsnitt 9.

6 Uppföljningsärende

En inkommen rapport ska av chefen för behörig enhet fördelas till för ärendet lämplig handläggare vid Universitetsledningens kansli. Utsedd handläggare ska inledningsvis bedöma om visselblåsarlagen är tillämplig på den inkomna rapporten.

Om visselblåsarlagen inte är tillämplig avskrivs visselblåsarärendet från vidare handläggning. I förekommande fall kan de uppgifter som inkommit överlämnas till behörig beslutsfattare för vidare åtgärder.

Om visselblåsarlagen är tillämplig och ett uppföljningsärende föreligger ska handläggaren sammanfattningsvis:

- hantera rapporten och tillse att den rapporterade personen får bekräftelse på att rapporten är mottagen inom sju dagar från mottagandet,
- genom utredning bedöma riktigheten i det som framkommer av rapporten,
- i förekommande fall överlämna uppgifter om de utredda påståendena till behörig beslutsfattare för vidare åtgärder,
- till den rapporterade personen lämna återkoppling i skälig omfattning om de åtgärder som vidtagits vid uppföljningen och skälen för dessa inom tre månader från bekräftelsen, eller om bekräftelse inte lämnats, inom sju dagar från mottagandet.

6.1 Utredningen i uppföljningsärendet

När en rapport inkommit ska visselblåsarfunktionen vidta åtgärder för att bedöma riktigheten i de påståenden som framställs i rapporten.

Vid behov kommer funktionen att anhålla om nödvändig utredningshjälp, expertisstöd eller specifik kompetens internt inom myndigheten för att bistå visselblåsarfunktionen med nödvändig resurs för att ett uppföljningsärende ska kunna utredas korrekt och på ett rättssäkert sätt.

Behörig enhet har också att, i förekommande fall, överlämna uppgifter om de utredda påståendena till behörig beslutsfattare för vidare åtgärder. Sådana åtgärder kan vara avskedande, uppsägning, meddelande av disciplinpåföljd eller liknande åtgärder. Det kan också vara andra åtgärder

UMEÅ UNIVERSITET

som har sin grund i uppföljningen och som vidtas för att komma till rätta med ett missförhållande. Endast uppgifter som är nödvändiga för att åtgärden ska kunna vidtas ska lämnas.

Om inkommen rapport innebär att ett brott kan ha begåtts kommer visselblåsarfunktionen, istället för att inleda ett uppföljningsärende, avsluta ärendet genom en polisanmälan och återkoppling till den rapporterade personen.

Om det vid handläggningen av ett uppföljningsärende hos Umeå universitet bedöms finnas skäl för en annan myndighet att vidta fortsatta åtgärder med anledning av det som har framkommit i ärendet, ska de uppgifter som är nödvändiga för att åtgärden ska kunna vidtas lämnas till den andra myndigheten. Denna uppgiftsskyldighet medför att sekretess inte hindrar att uppgifterna lämnas från visselblåsarfunktionen till andra myndigheter.²

6.2 Dokumentation av muntlig rapportering

När visselblåsarfunktionen tar emot en muntlig rapport ska dokumentation ske på lämpligt sätt av det som rapporteras. Visselblåsarfunktionen avgör om sådan dokumentation ska ske genom ett upprättat protokoll, inspelning eller på annat lämpligt vis. Om muntlig rapportering sker på annat sätt än vid ett fysiskt möte får dokumentationsskyldigheten fullgöras genom en utskrift av inspelning eller på annat lämpligt sätt. Då protokoll upprättas räcker det att de lämnade uppgifterna redigeras och sammanställs. Transkribering är inte nödvändig.

För dokumentation genom inspelning krävs samtycke. Den rapporterande personen ska ges tillfälle att kontrollera, rätta och genom underskrift godkänna en utskrift eller protokoll.

Utgångspunkten för sådan dokumentation bör vara att den ska gå att använda som bevisning i ett senare skede.

6.3 Återkoppling av rapport

En rapporterande person ska få återkoppling i skälig utsträckning om de åtgärder som har vidtagits vid uppföljningen av rapporten om skälen för dessa inom tre månader från bekräftelsen eller, om någon bekräftelse inte har lämnats och det inte har berott på den rapporterande personen, sju dagar från mottagandet.

² Jfr 8 kap. 2 § och 10 kap. 28 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

UMEÅ UNIVERSITET

Om den rapporterade avsagt sig bekräftelse, eller återkoppling, kommer återkoppling inte att ges.

Med uppföljning avses de åtgärder som vidtagits för att bedöma riktigheten i de påståenden som framställs i rapporten och, i förekommande fall, för att hantera de rapporterade missförhållandena.

Återkoppling ska ske i skäligen utsträckning vilket innebär att en rapporterad person inte nödvändigtvis har rätt att få information om samtliga åtgärder som har vidtagits som uppföljning eller skälen för dessa.

Återkopplingen ska ske med beaktande av den sekretess som kan föreligga för uppgifter i ärendet. Umeå universitet kan t.ex. på grund av sekretessbestämmelser vara förhindrad att lämna vissa uppgifter.

Om återkoppling sker via telefonsamtal ska sådan noteras i tjänsteanteckning, som diarieförs.

7 Årlig rapportering

Behörig enhet ska årligen avge rapport till universitetsdirektören över antal inkomna uppföljningsärenden, vilka områden som berörts av rapportering samt övrig sammanfattande information. Sådan rapportering ska ske i oidentifierad form och särskilt beakta den sekretess som gäller för uppgifter i uppföljningsärenden.

8 Personuppgiftsbehandling

Visselblåsarlagen innehåller kompletterande bestämmelser till dataskyddsförordningen, vilket innebär att lagens bestämmelser om behandling av personuppgifter inte kan tillämpas fristående, utan gäller tillsammans med dataskyddsförordningen.

- Personuppgifter får behandlas om behandlingen är nödvändig för ett uppföljningsärende.
- Personuppgifter får även behandlas om det är nödvändigt för att åtgärder ska kunna vidtas med anledning av det som har framkommit i ett uppföljningsärende. Det kan röra sig om åtgärder som behöver vidtas av en ledningsfunktion, rättsfunktion eller personalfunktion inom verksamheten.
- Personuppgifter får vidare behandlas om det är nödvändigt för att rapporter ska kunna användas som bevisning i rättsliga förfaranden. De förfaranden som kan vara aktuella är framför allt tvister enligt denna lag, arbetsrättsliga tvister om skiljande från anställningen och brottmålsförfaranden rörande t.ex. ärekränkning.

UMEÅ UNIVERSITET

- Personuppgifter får slutligen behandlas för att fullgöra ett uppgiftslämnande i överensstämmelse med lag eller förordning. Ett sådant uppgiftslämnande kan t.ex. vara aktuellt om uppgifter behöver lämnas ut för att uppfylla krav enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400).
- Behandling för arkivändamål av allmänt intresse, vetenskapliga eller historiska forskningsändamål eller statistiska ändamål i enlighet med artikel 89.1 i förordningen ska inte anses vara oförenlig med de ursprungliga ändamålen.

Personuppgifter som inte är relevanta för handläggningen av en viss rapport får inte samlas in och ska raderas snarast möjligt om de har samlats in av misstag.

Endast, personer som arbetar vid enheter som har utsetts som behöriga att ta emot, följa upp och lämna återkoppling på rapporter får ha tillgång till personuppgifter som behandlas i ett uppföljningsärende. Tillgången till personuppgifter ska begränsas till vad var och en behöver för att kunna fullgöra sina arbetsuppgifter.

9 Tystnadsplikt

Den som hanterar ett uppföljningsärende, får inte obehörigen röja en uppgift som kan avslöja identiteten på den rapporterande personen eller på någon annan enskild som förekommer i ärendet. Denna tystnadsplikt gäller även sådana anställda vid Umeå universitet till vilka uppgifter om de utredda påståendena överlämnats för vidare åtgärder eller som på annat sätt kommer i kontakt med uppgifterna.

Paragrafen förbjuder endast obehörigt röjande. Fullgörande av en uppgiftsskyldighet som följer av lag eller förordning är behörigt röjande. Överlämnande av uppgifter mellan olika personer som har utsetts som behöriga eller som arbetar på enheter som har utsetts som behöriga utgör behörigt röjande. Även vidarebefordrande av uppgifter till personalfunktionen hos verksamhetsutövaren för arbetsrättsliga åtgärder eller för polisanmälan utgör exempel på behörigt röjande. Om en rapporterande person medvetet har rapporterat falsk information om en berörd person, utgör uppgiftslämnande till den berörda personen behörigt röjande. Om den som skyddas av tystnadsplikten samtycker till att de skyddade uppgifterna lämnas ut, är utlämnandet behörigt röjande. Detta gäller även när samtycket lämnas via en arbetstagarorganisation.³

³ Prop. 2020/21:193 sid 304

UMEÅ UNIVERSITET

Bestämmelser om sekretess i verksamhet som avser hantering av ärenden med anledning av rapportering via rapporteringskanaler finns i 17 kap. 3 b § och 32 kap. 3 b § offentlighets- och sekretesslagen (OSL).

9.1 Sekretess i uppföljningsärenden - 17 kap 3 b § OSL

Sekretess gäller i ärenden om uppföljning enligt visselblåsarlagen för uppgift som kan avslöja identiteten på en annan enskild än den rapporterade personen.

Uppgifter som kan omfattas av sekretessen är de som förekommer i en rapport som kommer in via sådana rapporteringskanaler som regleras i lagen och uppgifter som hämtas in under handläggningen av uppföljningsärendet. Det kan t.ex. vara uppgifter från intervjuer med vittnen. För att sekretessen ska gälla krävs inte att de objektiva förutsättningarna för skydd enligt den lagen, se 4 kap visselblåsarlagen, är uppfyllda.⁴

Sekretessen gäller i förhållande till den som är föremål för uppföljningen, dvs. en berörd person. Berörda personer kan t.ex. vara personer som påstås ha orsakat ett missförhållande, personer som åberopas som vittnen under uppföljningen eller personer som har bistått den rapporterade personen.

Sekretess gäller om det kan antas att syftet med uppföljningen motverkas. Den fråga som ska besvaras är huruvida uppföljningen som sådan skadas om uppgifterna lämnas ut. Svaret kan bli olika i skilda stadier av uppföljningen. I ett inledande skede kan det vara viktigt för uppföljningen att misstanken om att någon förorsakat ett missförhållande inte kommer till den berörda personens kännedom. Om denne får del av sådana uppgifter, kan det finnas risk att denne vidtar åtgärder för att försvåra eller omöjliggöra uppföljningen, t.ex. genom att undanröja bevis. Om den som berörs får kännedom om att en uppföljning pågår kan uppföljningen hindras om personen kontinuerligt kan ta del av de uppgifter som hämtas in i uppföljningsärendet eller får veta vilka utredningsåtgärder som planeras eller genomförs.

Normalt bör rätten till insyn för den som misstänks för en överträdelse öka ju längre utredningen fortskrider. En prövning av om en viss uppgift omfattas av sekretess ska ske löpande. Så snart det står klart att någon uppföljning inte längre riskerar att hindras eller försvåras ska uppgiften lämnas ut.

⁴ Prop. 2020/21:193 sid 308

UMEÅ UNIVERSITET

Uppgiftsskyldigheten enligt 5 kap. 10 § visselblåsarlagen medför att sekretess inte hindrar att uppgifterna lämnas från visselblåsarfunktionen till andra delar av myndigheten eller till andra myndigheter. De regler som då blir tillämpliga är 8 kap. 2 § och 10 kap. 28 § OSL.

I 8 kap. 2 § OSL behandlas sekretess inom en myndighet. Här anges att vad som föreskrivs om uppgiftslämnande till andra myndigheter, gäller också mellan olika verksamhetsgrenar inom en myndighet när de betraktas som självständiga i förhållande till varandra. Vid Umeå universitet är det personalansvarsnämnden och disciplinnämnden som anses inneha en sådan självständig ställning. Dock torde inte förhållandet mellan övriga delar av universitetets verksamhet anses innebära att dessa anses utgöra sådana självständiga verksamhetsgrenar. Därmed föreligger inget hinder för myndighetens visselblåsarfunktion att ta utredningsstöd vid ett uppföljningsärende av annan enhet inom eller annan del av myndigheten.

9.2 Sekretess för enskild – 32 kap 3 b § OSL

I bestämmelsen regleras sekretess i dels ärenden om uppföljning, dels ärenden om fortsatta åtgärder med anledning av rapportering om missförhållanden. Sekretess gäller i ett sådant uppföljningsärende som definieras i 1 kap 8 § 4 visselblåsarlagen samt i sådana ärenden som anges i bestämmelsen i OSL och som har sitt ursprung i ett uppföljningsärende enligt visselblåsarlagen.

Sekretess gäller på sätt som närmare beskrivs under 9.2.1 och 9.2.2

9.2.1 Sekretess för den rapporterandes identitet

Absolut sekretess gäller för uppgift genom vilken den rapporterande personen, direkt eller indirekt, kan identifieras. Som exempel på uppgifter som kan avslöja den rapporterande personens identitet kan särskilt nämnas namn, adress, telefonnummer men också uppgifter om personens tjänst, arbetsställe eller arbetsuppgifter.

9.2.2 Sekretess för annans identitet

Sekretess gäller även för uppgift genom vilken någon annan än en rapporterande person kan identifieras. Med andra personer avses alla personer som kan förekomma i ett ärende om uppföljning eller åtgärder, t.ex. personer som påstås ha orsakat ett missförhållande, personer som åberopas som vittnen eller personer som bistått den rapporterande personen. Både fysiska och juridiska personer omfattas. Det är fråga om sekretess med s.k. omvänt skaderekvisit, dvs. uppgiften får inte lämnas om det inte står klart att uppgiften kan röjas utan risk för skada eller men.

10 Externa rapporteringskanaler

Enligt visselblåsarlagen kan missförhållanden rapporteras både internt på arbetsplatsen och externt till en myndighet. I regeringens förordning (2021:949) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden anges att vissa myndigheter ska vara skyldiga att inrätta och hantera externa visselblåsarfunktioner.

De myndigheterna som har utsetts av regeringen ska genom externa rapporteringskanaler – visselblåsarfunktioner - ta emot, följa upp och lämna återkoppling på rapporter om missförhållanden inom ett utpekat ansvarsområde. I bilaga till förordningen finns angett vilket materiellt område respektive myndighet ansvarar för.

Arbetsmiljöverket har utsetts till särskilt behörig myndighet. Det innebär bland annat att Arbetsmiljöverket, ska hantera rapporter som inte omfattas av någon annan behörig myndighets ansvarsområde. Arbetsmiljöverket är även tillsynsmyndighet för att se till att arbetsgivare lever upp till lagkraven om att inrätta interna visselblåsarfunktioner enligt visselblåsarlagen.

Följande myndigheter har utsetts av regeringen att vara behöriga myndigheter. Dessa myndigheter ska på myndighetens webbplats lämna information om bl.a. myndighetens ansvarsområde och hur rapportering ska gå till.

Arbetsmiljöverket

Boverket

Elsäkerhetsverket

Ekobrottsmyndigheten

Fastighetsmäklarinspektionen

Finansinspektionen

Folkhälsomyndigheten

Havs- och vattenmyndigheten

Integritetsskyddsmyndigheten

Inspektionen för strategiska produkter

Inspektionen för vård och omsorg

Kemikalieinspektionen

UMEÅ UNIVERSITET

Konsumentverket

Konkurrensverket

Livsmedelsverket

Läkemedelsverket

Länsstyrelserna

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Naturvårdsverket

Post- och telestyrelsen

Regeringskansliet

Revisorsinspektionen

Skatteverket

Skogsstyrelsen

Spelinspektionen

Statens energimyndighet

Statens jordbruksverk

Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll

Strålsäkerhetsmyndigheten

Transportstyrelsen